

Osim manjih ad hoc udešenih izložbi etnografske građe nekih naroda odnosno zemalja, bila je priređena i značajna izložba uglavnom novije i najnovije sovjetske etnološke i antropološke literature pa i drugih istočnih i nekoliko zapadnih evropskih zemalja — nadasve korisna kao orijentacija među često premalo poznatim i slaboga publiciteta sovjetskim izdanjima ove vrste, pa i takvima prvorazrednoga značenja.

Susretljivošću i darežljivošću sovjetskih kolega mnogi su učenici kongresa ponijeli s kongresa dosta takvih izdanja, da se i ne govori o štampanim ili umnoženim iscrpnim sadržajima ili cijelim tekstovima referata-predavanja sa kongresa. A svi koji su imali prilike susretati se, razgovarati i diskutirati s njima, ponijeli su bez sumnje dojam u svakom pogledu kolegijalnih i pristupnih ljudi.

Odgovornost za sav tok i organizaciju kongresa snosio je Organizacijski komitet, na čelu s predsjednikom kongresa prof. S. P. Tolstovom (na žalost oboljelim), i tajnicima I. R. Grigulevičem, prof. G. F. Debcem i A. Leroi-Gourhanom, koji su učinili zajedno s ostalima sve što je bilo u moći za uspješan rad kongresa (a kojima napose treba zahvaliti, zajedno s prof. S. A. Tokarevom, što su za učesnike iz Jugoslavije omogućili znatne olakšice za boravak i u Moskvi i u Lenjingradu).

Na sam kongres, završen formalno 10. VIII po podne, nadovezalo se nekoliko najavljenih ekskurzija (no na koje zbog nedohvatnih troškova, u stranoj valuti, jamačno nije računao nitko od učesnika iz Jugoslavije) a i pojedinačnih putovanja, osim puta u Lenjingrad, kamo je pošla veća grupa da učestvuje pri veoma svečanoj proslavi 250-godišnjice opstanka »Muzeja antropologije i etnografije Akademije nauka SSSR«, puna dragocjene etnografske građe pa i rijetkosti iz daleke prošlosti, a i zanimljive postave. To isto vrijedi i za tamošnje velike muzeje, kao što je napose Državni muzej etnografije SSSR, pa za manji, ali ne manje značajan i poučan muzej muzičkih instrumenata, posebno narodnih s područja SSSR u »Državnom institutu za povijest kazališta, muzike i kinematografije«.

Tko ima prilike (kao pisac ovoga prikaza) da uspoređuje prvi kongres ove vrste, održan 1934. godine u Londonu, s ovim sedmim, može lako uočiti ono što i ova dva i svih ostalih pet kongresa ove vrste u osnovi povezuje i što je pri njima konstantno, i pozitivno i nepovoljno. A tako i značajne razlike, napose neke. Bilo je prilike na onom prvom kongresu vidjeti i čuti niz tadašnjih protagonista ovih nauka svjetskoga glasa kao što su bili sir J. G. Frazer, P. Rivet, J. Czekanowski, p. W. Schmidt, sir G. Elliot-Smith pa duša onoga kongresa svestrane erudicije J. L. Myres itd., koliko ih ovdje nije bilo svesvjetskoga glasa (možda i zbog razjedinjenosti današnjega svijeta). I dok je ovdje, dakako, dominirao broj sovjetskih antropologa i etnologa, onomad ih tako reći nije ni bilo u Londonu, ali i razmjerno mnogo manje zastupnika američke antropologije i etnologije nego na ovom kongresu, gdje je njihovo učešće bilo vrlo vidno. A ne bi trebalo ni kazati kako broj učesnika kod svakoga od ovih kongresa raste, pa dok je na onome prvome bilo nešto preko 1000 učesnika, ovdje je taj broj bio više nego dvostruk.

Kakve su perspektive za budući ovakav kongres, pogotovu što se tiče učešća iz Jugoslavije, nije teško predvidjeti. Prihvaćena je ponuda vlade i protagonista ovih disciplina Japana da se on održi 1968. u Tokiju, pod predsjedništvom profesora etnologije tokijskoga sveučilišta dra Masao Oka.

Milovan Gavazzi

SIMPOZIJUM O VUKU STEF. KARADŽIĆU (Beograd, 14—22. IX 1964)

U Beogradu je 1964. godine održan Simpozijum posvećen stogodišnjici smrti Vuka Stef. Karadžića. Domaćin je bio Filološki fakultet Beogradskog univerziteta, gosti: preko stotinu jugoslovenskih i stranih naučnika iz Austrije, Belgije, V. Britanije, Danske, Demokratske Republike Nemačke, Italije, Mađarske, Norveške, Poljske, Rumunije, SAD, Sovjetskog Saveza, Federalne Republike Nemačke, Francuske, Holandije, Čehoslovačke i Švedske. Pročitano je više od osamdeset referata. Pored gostiju Filološkog fakulteta, u Beograd je doputovalo preko pedeset stranih slavista koje je pozvao Savez studenata Jugoslavije i Društvo za srpskohrvatski jezik.

U ponedjeljak 14. septembra priređen je prijem za učesnike. Sutradan, posle svečanog otvaranja Simpozijuma, počeo je u popodnevnom časovima rad u sekcijama: književnoistorijskoj, lingvističkoj i u sekciji koja se bavila Vukovim međunarodnim kontaktima.

Najveći deo problema književnoistorijske sekcije pripadao je u stvari polju Vukove folklorističke delatnosti. Primeri iz narodne epike u Vukovom Rječniku — bili su tema proučavanja V. Latkovića i Ž. Mladenovića. Pesme Vukova Zbornika kao mitološka građa poslužile su referatima B. Meriggija i D. Bynuma, dok su se analizom pojedinih pesama bavili referati B. N. Putilova (o istorijskim baladama) i A. Lorda (o Vukovim pesmama u Parryjevoj zbirci). Vukovom epskom pevaču bio je posvećen rad V. Nedića, a problemima Vukove proze radovi M. Bošković-Stulli (o načinu izdavanja narodnih pripovedaka) i K. Horaleka (o njihovoj tekstologiji).

Izvore Vukovog pesničkog jezika sa književnog stanovišta istražuju D. Živković i Đ. Trifunović. Sa lingvističkog stanovišta ovom problemu je, razume se na drugi način, posvećena najveća pažnja u posebnoj, jezičkoj sekciji. Vukov značaj za narodnu književnost naglasio je T. Čubelić, njegove naučne folklorističke koncepcije, i danas savremene, D. Antonijević, a prisutnost folkloru u delima savremene književnosti S. Marković. A. Šmaus je u svom referatu istakao Vukov pojam nacionalne kulture, C. Kostić Vukov doprinos sociologiji, a D. Medaković srpskoj istoriji umetnosti. Etnografske probleme tretirali su radovi F. Vinckea i M. Barjaktarevića, a etnomuzikološke R. Petrović i D. Devića.

O odnosu ruske folkloristike prema Vuku govorio je V. E. Gusev, o ruskim prevodima Vukovih pesama C. Organdžieva, a o rukopisima pesama u Lenjingradskoj biblioteci I. Nikolić. Vukove veze sa Slovencima bile su glavna tema referata J. Jurančića, a sa Makedoncima H. Polenakovića.

Više referata bilo je posvećeno Vukovim dodirima sa savremenima: s Mažuranićima (I. Frangeš, M. Živančević), Vukom Vrčevićem (R. Pešić), V. Popovićem (S. Mijušković), Stratimirovićem (M. Kostić), Milakovićem (P. Popović). Istaknute su Vukove preteče — M. Vrhovac (V. Novak) i Vukovi sledbenici — St. Novaković (R. Dimitrijević).

U okviru međunarodne sekcije pročitano je niz referata o Vukovim odnosima sa inostranstvom, o doprinosima koje je Vukovo delo dalo stranoj nauci i uticajima koji su od nje potekli. Tu su referati I. K. Belodeda, R. Jagodischa, R. Lalića, D. Nedeljkića, M. Jakobića, J. Dolanskog, P. Nowotnog, Z. Konstantinovića, I. Koneva, V. Vuletića, G. Dobrašinića, M. Jähnichena, J. Marchiori. Naročita je pažnja obraćena podsticajima koje je Vuk dao za sakupljanje narodnih umotvorina i početak njihovog istraživanja u mnogim zemljama, zatim ulozu koju je posredno odigrao u zbližavanju usmene sa pisanom književnošću i uticajima koje je naša narodna pesma imala na stranu pisanu poeziju. Neki od referata bili su doprinosi Vukovoj biografiji (Đ. Gavela, Ž. Boškov).

Rad Simpozijuma koji se inače odvijao dvokratno bio je prekinut jednim popodnevnom izletom na Avalu. Učesnici su, sem toga, prisustvovali otvaranju izložbe posvećene Vuku u Etnografskom muzeju, posetili Muzej Dositeja i Vuka i Beogradsku operu, koja je u njihovu čast dala predstavu Knez Igor. Posle završne, plenarne sednice Simpozijuma, 19. septembra, položen je venac na Vukov grob.

20. septembra učesnici su pošli na Sabor u Tršić. U spomen-amfiteatru održana je priredba, a zatim su učesnici pošli ka Vukovoj kući i manastiru Tronoši novo izgrađenom stazom koja je simboličnim putokazima od rasečenih stabala podsećala pešake na važnije momente iz Vukova života. U dvorištu Vukove restaurirane kuće, pod šarenim hladom voćnjaka, bila je priređena zakuska za učesnike Simpozijuma koju je pripremio Savet za kulturu SRS. Posle posete Tronoši učesnici su bili gosti na večeri u Koviljači predsednika Skupštine SRS Dušana Petrovića.

Manastir Žiču učesnici Simpozijuma posetili su idućeg dana, noć su proveli u Kraljevu, a sutradan, rano, pošli autobusima do Kruševca gde su razgledali Lazariću. U Svetozarevu su posetili fabriku kablova. Posle razgledanja najvažnijih manastira moravske škole Ravanice i Manasije, kasno uveče, vratili su se u Beograd.

(Svi održani referati bit će uskoro objavljeni u posebnom zborniku.)

Nada Milošević